

Dosarul nr. 2ra-974/21

Prima instanță: (Judecătoria Bălți, sediul Sîngerei) Hr. Craveț

Instanța de apel: (Curtea de Apel Bălți) S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu

Î N C H E I E R E

23 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Ministerul Justiției, avocatul Prisacari Ion în interesele lui Mereuță Alexandru și Procuratura Generală, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mereuță Alexandru împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 02 martie 2021,

c o n s t a t ă :

La 11 martie 2020, Mereuță Alexandru a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, Mereuță Alexandru a menționat că, la 11 mai 2006, Pascari Eduard s-a adresat Procuraturii Sîngerei cu o plângere, prin care a solicitat atragerea la răspundere a colaboratorilor de poliție Mereuță Alexandru, Moisiuc Nicolae, Tronciu Eduard și Petrov Marcel.

La 02 august 2006, de către Procuratura r. Sîngerei s-a refuzat în pornirea urmăririi penale în baza plângerii lui Pascari Eduard din motivul lipsei elementelor infracțiunii prevăzute de art. 309/1, 328 sau 152 în acțiunile colaboratorilor Comisariatului de Poliție Sîngerei.

Prin ordonanța Procuraturii Sîngerei din 18 iunie 2007, s-a anulat rezoluția Procuraturii Sîngerei din 02 august 2006 privind refuzul pornirii urmăririi penale în baza plângerii lui Pascari Eduard și s-a dispus pornirea urmăririi penale în baza

plângerii lui Pascari Eduard potrivit semnelor infracțiunii prevăzute la art. 152 alin. (1) din Codul penal.

Prin ordonanța Procuraturii Sîngerei din 17 noiembrie 2008, s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a bănuțului Mereuță Alexandru pe faptul cauzării leziunilor corporale medii lui Pascari Eduard, din motivul lipsei elementelor infracțiunii.

Prin ordonanța Procuraturii Sîngerei din 18 noiembrie 2008, s-a dispus suspendarea urmăririi penale până la identificarea persoanei care a săvârșit infracțiunea.

Prin ordonanța Procuraturii Sîngerei din 13 februarie 2009, s-a dispus anularea ordonanței din 18 noiembrie 2008 privind suspendarea cauzei penale și s-a reluat urmărirea penală.

Prin încheierea Judecătorei Sîngerei din 27 martie 2009 s-a respins plângerea lui Pascari Eduard, iar ordonanțele Procuraturii Sîngerei din 03 septembrie 2008, 04 septembrie 2008, 05 septembrie 2008 și 17 noiembrie 2008 de scoatere de sub urmărire penală a bănuților Mereuță Alexandru, Moisiuc Nicolae, Tronciu Eduard și Petrov Marcel, precum și ordonanța Procuraturii Sîngerei din 13 februarie 2009 privind reluarea urmăririi penale, au fost declarate legale.

Ulterior, prin ordonanța Procuraturii Militare Bălți din 24 iulie 2009, s-a dispus începerea urmăririi penale în privința lui Mereuță Alexandru, Moisiuc Nicolae, Tronciu Eduard și Petrov Marcel în baza art. 328 alin. (2) lit. a), art. 152 alin. (1) din Codul penal.

Prin ordonanța Procuraturii Militare Bălți din 28 februarie 2011, s-a dispus clasarea cauzei penale din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, iar prin ordonanța Procuraturii Generale din 17 iunie 2011, s-a dispus anularea ordonanței de clasare a cauzei penale, cu reluarea urmăririi penale.

În consecință, prin ordonanța Procuraturii Sîngerei din 29 aprilie 2014, s-a dispus anularea ordonanțelor de scoatere de sub urmărire penală emise în privința lui Mereuță Alexandru, Moisiuc Nicolae, Tronciu Eduard și Petrov Marcel.

Astfel, reclamantul a specificat că la 24 iulie 2015, a fost reținut în orașul Moscova și ulterior repetat a fost reținut în orașul Sîngerei.

Prin sentința Judecătorei Bălți din 03 februarie 2017, a fost încetat procesul penal în privința lui Mereuță Alexandru, Moisiuc Nicolae, Tronciu Eduard și Petrov Marcel în baza art. 309¹ alin. (3) lit. c) din Codul penal, pe temeiul prevăzut de art. 391 alin. (1) pct. 6 din Codul de procedură penală.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 19 decembrie 2018, s-a casat sentința instanței de fond și s-a pronunțat o nouă hotărâre, prin care Mereuță Alexandru, Moisiuc Nicolae, Tronciu Eduard și Petrov Marcel au fost recunoscuți vinovați și condamnați în baza art. 309¹ alin. (3) lit. c) din Codul penal (în redacția Legii nr. 139 din 30 iunie 2005) la câte 5 ani de închisoare fiecare, cu executarea în penitenciare de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice în instituțiile de stat pe termen de 5 ani.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 05 noiembrie 2019, a fost casată decizia Curții de Apel Bălți din 19 decembrie 2018 și s-a menținut sentința Judecătorei Bălți din 03 februarie 2017.

Deci, în temeiul deciziei menționate, la 06 noiembrie 2019 a fost eliberat din instituția penitenciară.

Prin urmare, reclamantul a invocat că a fost ilegal tras la răspundere penală în perioada 04 mai 2006 – 20 noiembrie 2015 și prin urmare ilegal condamnat, fiind privat de libertate în perioada 19 decembrie 2019 – 06 noiembrie 2019, și deci este în drept să solicite repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată.

Astfel, a reiterat că la 14 iulie 2015 a procurat foi de odihnă pentru 3 persoane (la suma de 91 500 de ruble rusești), iar deoarece la data de 24 iulie 2015 a fost reținut în aeroportul Șeremetevov din orașul Moscova, astfel investițiile au fost pierdute.

Totodată, a menționat că pentru a se prezenta la organul de urmărire penală, a suportat cheltuieli în sumă de 142 308 ruble rusești, iar la 15 octombrie 2018 a fost nevoit să rezilieze contractul de muncă cu SRL "EKO Kraski", unde a avut un venit anual de 364 923 ruble rusești.

Reclamantul Mereuță Alexandru a solicitat încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 598 731 de ruble rusești cu titlu de prejudiciu material, încasarea sumei de 1 000 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, încasarea sumei de 5 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică și a sumei de 670 de lei cu titlu de cheltuieli pentru serviciile de traducere.

Prin hotărârea Judecătoria Bălți, sediul Sîngerei din 12 octombrie 2020, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Mereuță Alexandru.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Mereuță Alexandru suma de 142 308 ruble rusești, convertiți în valută națională la data executării hotărârii, suma de 300 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 3 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

În rest, acțiunea a fost respinsă.

Pentru a se pronunța astfel, prima instanță cu referire la circumstanțele cauzei a reținut că Mereuță Alexandru a fost învinuit de organul de urmărire penală în comiterea infracțiunii prevăzute de 309¹ alin. (3) lit. c) din Codul penal, iar ulterior, prin decizia Curții de Apel Bălți din 19 decembrie 2018, Mereuță Alexandru a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 309¹ alin. (3) lit. c) din Codul penal la 5 ani de închisoare, cu executarea în penitenciare de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice în instituțiile de stat pe termen de 5 ani.

Termenul de executare a pedepsei stabilite lui Mereuță Alexandru a fost calculat din 19 decembrie 2018 - aplicarea măsurii preventive, arest preventiv.

Astfel, statutul de condamnat a fost menținut reclamantului până la 05 noiembrie 2019 – data pronunțării deciziei Curții Supreme de Justiție, prin care s-a menținut sentința Judecătoria Bălți din 03 februarie 2017 de încetare a procesului penal în privința lui Mereuță Alexandru.

Deci, instanța de fond a stabilit că reclamantul a fost privat de libertate pe perioada 19 decembrie 2018 – 06 noiembrie 2019, ceea ce constituie 324 de zile.

Astfel, prima instanță a concluzionat că la caz, sunt aplicabile prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului

cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, iar acțiunea înaintată de Mereuță Alexandru urmează a fi admisă parțial.

Instanța de judecată a concluzionat că referitor la încasarea sumei de 91 500 ruble rusești ce constituie costul foii de odihnă pentru familia Mereuță, pretenția în cauză urmează a fi respinsă, având în vedere că legea prevede expres categoriile de sume ce urmează a fi restituite de către stat persoanei, având caracter exhaustiv și respectiv, astfel de cheltuieli nu sunt prevăzute, iar instanța nu dispune de prerogative de a o interpreta extensiv.

Referitor la pretenția de încasare a sumei de 364 923 de ruble rusești cu titlu de salariu, instanța a reținut din analiza carnetului de muncă al reclamantului că acesta a fost angajat la 01 februarie 2018 la SRL ” EKO Kraski” și a demisionat la 18 octombrie 2018 din inițiativă proprie, prin urmare reclamantul nu a probat faptul că a reziliat contractul de muncă cu întreprinderea în care activa din motivul cauzei penale aflate pe rol.

De asemenea, instanța de fond a reținut netemeinicia pretenției privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică în cadrul procesului penal, din motivul neprezentării probelor în acest sens.

Totodată, instanța a considerat ca fiind întemeiat capătul de cerere privind încasarea cheltuielilor efectuate în legătură cu solicitarea prezenței la organul de urmărire penală, organele procuraturii sau în instanța de judecată în mărime de 142 308 ruble rusești, or, reclamantul s-a deplasat din Federația Rusă în Republica Moldova la ședințele de judecată, prezentând în acest sens biletele avia, care corespund adevărului.

Prin urmare, având în vedere urmărirea penală fără temeii, manifestată prin învinuirea în săvârșirea unor infracțiuni ce nu au avut loc în realitate, fapt ce a avut un impact negativ la nivel psihologic asupra reclamantului, amplificat prin sentimentele de frustrare și retrăiri, condiționate de condamnare la închisoare pe un termen impunător, menținerea în stare de arest preventiv, instanța de judecată a constatat că lui Mereuță Alexandru i s-a cauzat prejudiciu moral ca urmare a încălcării unui drept personal nepatrimonial.

La caz, instanța a conchis că suma de 1 000 000 lei cu titlu de prejudiciu moral solicitată de a fi încasarea de reclamant este excesivă, astfel mărimea compensației pentru prejudiciu moral urmează a fi stabilit în mărime de 300 000 lei, ce constituie o sumă rezonabilă și echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat lui Mereuță Alexandru, prin atragere ilegală la răspundere penală.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 02 martie 2021, s-au respins apelurile declarate de avocatul Dandara Ion în interesele lui Mereuță Alexandru, Procuratura Generală și Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Bălți, sediul Sîngerei din 12 octombrie 2020.

La 29 aprilie 2021, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Recurentul Ministerul Justiției, în motivarea recursului a invocat că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii instanței de fond, eronat a interpretat normele de drept material.

Astfel, a menționat că Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nu este aplicabilă litigiului în speță.

Or, în situația din speță a existat o bănuială rezonabilă în comiterea unei infracțiuni, în privința lui Mereuță Alexandru fiind întreprinse doar măsuri procesuale legale care erau prevăzute de legislația procesual penală și care urmau de a fi întreprinse pentru cazul de infracțiune, săvârșirea căreia era imputată acestuia.

Deci, reclamantul nu a probat faptul că informația privind învinuirea sa a avut o rezonanță în societate, a fost discutată activ de către societate și a avut un impact negativ asupra sa sau asupra poziției sale sociale și este rezultatul acțiunilor organului de urmărire penală.

În cele din urmă, reclamantul nu a prezentat probe justificative care ar demonstra prezența unor suferințe cauzate, iar argumentele invocate întru motivarea pretenției de încasare a prejudiciului moral, poartă un caracter declarativ, formal, fără a dispune de careva suport probatoriu și legal, iar referitor la durata aflării nelegitime a reclamantului în detenție - 324 zile, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că nici o prevedere din Convenție nu-i dă acuzatului un drept la reparație pentru detenția provizorie legală, nici chiar în ipoteza încetării urmăririi penale pornite împotriva persoanei (cauza *Nolkenbockhoff vs Germania*, hotărârea din 25 august 1987).

De asemenea, recurentul a reiterat că instanța de fond eronat a admis încasarea cheltuielilor de deplasare, or, biletele avia nu reflectă decât deplasarea între orașele Moscova-Chișinău, fără a proba că în această perioadă a fost citat de organul de urmărire penală sau în instanța de judecată.

Astfel, în opinia recurentului, instanțele de judecată nu și-au motivat suficient hotărârile.

Totodată, a specificat că instanța de fond nu a justificat soluția de admitere a cheltuielilor de asistență juridică decât în temeiul ordinului de plată a serviciilor de asistență juridică.

La 04 mai 2021, avocatul Prisacari Ion a declarat în interesele lui Mereuță Alexandru recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

Recurentul Mereuță Alexandru, în motivarea recursului a invocat că instanțele de judecată eronat au apreciat mărimea prejudiciului moral care nu este proporțional suferințelor fizice și psihice cauzate.

Astfel, a menționat că instanțele judecătorești nu au dat aprecierii faptului că în urma tragerii ilegale la răspundere penală și condamnării ilegale, a pierdut dreptul de a pretinde la cetățenia Federației Ruse.

La fel, a invocat aplicarea eronată a prevederilor art. 8 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Mai mult ca atât, a specificat că instanțele nu au dat nici o apreciere cheltuielilor de judecată suportate în instanța de apel în sumă de 15 800 lei achitate prin ordinul de încasare a numerarului din 17 februarie 2021, precum și la cheltuielile poștale pe care le-a suportat în mărime de 1 347 de lei, fapt confirmat prin foaia de expediție din 26 ianuarie 2021.

La 02 iunie 2021, Procuratura Generală a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea recursului, Procuratura Generală a invocat faptul că instanța de apel a interpretat eronat legea.

Astfel, a menționat că la examinarea cauzei, instanțele de judecată eronat au aplicat prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Totodată, a specificat că la determinarea prejudiciului moral, prima instanță urma să respecte și criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie raționale, echitabile, adică în așa fel trebuie stabilite încât să asigure efectiv o compensare suficientă și nicidecum exagerată a prejudiciului moral cauzat.

La 18 mai 2021, instanța de recurs a expediat în adresa intimaților copia recursurilor declarate de Ministerul Justiției și Mereuță Alexandru, fiind recepționate la 24 mai 2021, conform avizelor de recepție (f.d 96-98 Vol. II).

La 07 iunie 2021, instanța de recurs a expediat în adresa intimaților copia recursului declarat de Procuratura Generală, însă date referitor la recepționarea de către intimați a cererii de recurs, la materialele cauzei lipsesc.

Cu referire la termenul de declarare a recursurilor, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Bălți a emis dispozitivul deciziei la 02 martie 2021.

La 20 aprilie 2021, decizia motivată a instanței de apel a fost recepționată de Procuratura Generală (f.d. 67 verso Vol. II), iar la 23 aprilie 2021 de către Mereuță Alexandru și Ministerul Justiției, conform avizelor de recepție (f.d. 68-69 Vol. II)

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Recursul a fost declarat la 29 aprilie 2021 de către Ministerul Justiției, la 04 mai 2021 de către avocatul Prisacari Ion în interesele lui Mereuță Alexandru și la 02 iunie 2021 de către Procuratura Generală, respectiv se consideră depuse în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursurilor, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursurilor sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurențelor cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo

împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursurile declarate de Ministerul Justiției, avocatul Prisacari Ion în interesele lui Mereuță Alexandru și Procuratura Generală, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibile recursurile înaintate de Ministerul Justiției, avocatul Prisacari Ion în interesele lui Mereuță Alexandru și Procuratura Generală.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Mariana Pitic

Dumitru Mardari